

*Ільченко-Сюйва Леся Василівна,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри економічної політики та врядування
НАДУ при Президентіві України*

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

На сьогодні для розвитку України як однієї із європейських держав, особливо в контексті євроінтеграційних процесів, вкрай є необхідним наведення ладу і прийняття європейських правил у бюджетному процесі, як на національному так і на місцевому рівні. Важливою складовою тут є перехід до реалізації державних видатків за програмно-цільовим методом (далі ПЦМ), про дискусії навколо якого ведуться в Україні вже понад 10 років. 31 січня 2018 р. Уряд схвалив законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», що запровадить в Україні середньострокове бюджетне планування на постійній основі і на усіх рівнях бюджетної системи, а отже ПЦМ на регіональному рівні набере неабиякого значення. Особливими складовими ПЦМ у бюджетному процесі є бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм.

Залучення і використання фінансових ресурсів у суспільному секторі не втрачає своєї надзвичайної актуальності у більшості країн світу. Головним джерелом грошових коштів для фінансування державою необхідно обсягу суспільних благ залишаються бюджетні кошти, в т.ч. через виконання бюджетних програм, які в свою чергу потребують відповідних фінансових ресурсів. Нехватка бюджетних коштів у реалізації бюджетних програм є проблемою, з якою стикаються багато урядів як на національному, так і на регіональному рівні. Проблеми творення фіскальної політики, альтернативні методи покриття дефіцитів бюджетів різних рівнів неодноразово піднімались провідними вітчизняними і зарубіжними теоретиками та практиками, але однозначної відповіді не існує, а досвід різних країн дає можливість проаналізувати і використати різні варіанти, до яких можна віднести також залучення приватного сектора до надання суспільних благ, наприклад пов'язаних із розвитком інфраструктури, через механізми проектного фінансування і спільного їх фінансування з державного, місцевого бюджету і приватних фінансових ресурсів.

Метод програмно-цільового управління є одним з головних засобів здійснення регіональної політики розвинутих зарубіжних країн і є

системою централізованих і децентралізованих середньострокових і довготермінових програм розвитку, які активно впливають на формування структури економіки як регіону так і усієї країни вцілому. Методами регіонального програмного управління здійснюється вплив на розвиток двох третин території Німеччини (в основному законі цієї країни введено поняття «суспільна задача», яка в сучасному розумінні відповідає цільовій програмі), 40% території Великобританії, 90% території Норвегії, а також південь Італії і північ Швеції, які відстають в соціально-економічному розвитку від інших регіонів цих країн. Широко відомі великомасштабні і довгострокові регіональні програми США **[Error! Unknown switch argument.]**.

Говорячи про реалізацію бюджетних програм, ми фактично говоримо про різні стадії реалізації проектів (проектних циклів), а з тим і про загальні принципи управління проектами.

Застосування програмно-цільового методу при складанні бюджету повинно змінити ідеологію всього бюджетного процесу, систематизувати процедури його складання і реалізації, чітко прописані проектні пропозиції щодо бюджетних програм (і як складові бюджетних проектів) дають можливість аналізу і порівняння проектних пропозицій, а з тим і прийняття рішення щодо необхідності і можливості фінансування проектів направлених на надання суспільних благ. Так, формування бюджету за ПЦМ починається з визначення цілей і завдань бюджетної програми, аргументації її актуальності, аналізу її альтернативної вартості, зосередження уваги на очікуваних результатах, чіткому визначенні показників результативності і ефективності (власне про це йдеться у Наказі Міністерства фінансів України «Про паспорти бюджетних програм» [1]), чіткій прив'язці цілей, завдань та результатів програми (проекту) з необхідними ресурсами та однозначно визначеними виконавцями.

Програмно-цільовий метод сприяє запровадженню стратегічного підходу до плануванню видатків бюджету довгострокові періоди, оскільки бюджетні програми повинні (заважаючи на накрапі світові практики, наприклад, країн Північної Америки і ЄС) бути прив'язані до стратегічних цілей розвитку країни. Завдяки цьому методу також стає можливим впровадження середньострокового планування бюджету, встановлюючи безпосередній зв'язок між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

Чітко прописані стратегія розвитку країни, відповідні бюджетні програми та безпосередні проекти дають можливість реалізації результативного державного та громадського контролю за використанням

бюджетних коштів на різних рівнях, забезпечується прозорість витрачання бюджетних коштів.

Звичайно, у коректній реалізації принципів проектного менеджменту ПЦМ плануванні і використанні бюджетних коштів в Україні є низка проблем, на які необхідно звернути увагу. По-перше, це брак кваліфікації державних службовців у проектному менеджменті, на жаль, в багатьох випадках мова йде про відсутність базових знань щодо ПЦМ.

Незважаючи на законодавче закріплення використання ПЦМ в бюджетному процесі в Україні і низку пілотних проектів-тренінгів, проведених в рамках програм технічної допомоги (наприклад, CIDA, USAID) для фахівців центрального і місцевого рівня, підходи до реалізації всіх етапів бюджетних програм залишаються формальними. А з тим, чудова ідея використання логічних, прозорих, зрозумілих методик управління проектами при використанні бюджетних коштів зводиться нанівець.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про паспорти бюджетних програм» N 1098 від 29.12.2002 - [Електронний ресурс] - Режим доступу - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>

2. Цюцюра С.В., М.І. Цюцюра, Д.А. Харитонов. Дослідження практики деяких високорозвинених країн в управлінні проектами на основі програмно-цільового методу// С.В. Цюцюра., М.І. Цюцюра, Д.А. Харитонов/ [Електронний ресурс] - Режим доступу - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/urss/2010_4/23-29.pdf

*Бурда Інна Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук КНУБА, психолог*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В РЕГІОНАХ В УМОВАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ

Психічне здоров'я нації є не менш важливішим, ніж фізичне. Наука говорить, що цей зв'язок є міцним і одне не можна відривати від іншого.

Єдність у підході до людини є сьогодні важливим моментом у наукових підходах взагалі. Радянська наука розділяла ці поняття і часто психологія, виховання, медицина працювали кожен сам по собі і цілісність самої людини не зберігалася. Чи багато ми можемо згадати лікарів, які робили добру психоедукацію щодо хвороби пацієнта?